

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет історії та філософії

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра нової та новітньої історії

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

(ступінь освіти)

на тему: «Рух жінок за політичні та громадянські права в США (друга половина XIX – початок XX ст.)»

«Women's Movement for Political and Civic Rights in the United States (2th half of the 19th and early 20th century)»

Виконала: студентка заочної форми навчання
спеціальності 032 Історія та археологія
Самойленко Катерина Вячеславівна

Керівник д.і.н., проф. Барвінська П.І. _____

Рецензент к.і.н., доц. Синявська О.О

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ __ від _____ 2018 р.

Захищено на засіданні ЕК № 1

протокол № __ від _____ 2018 р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

Дьомін О. Б.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Сминтина О. В.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Одеса – 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1	10
Джерельна та історіографічна база дослідження.....	10
1.1 Джерела.....	10
1.2 Розробка проблеми виникнення та розвитку жіночого руху в США в другій половині XIX – на початку XX ст.	12
Розділ 2	16
Теоретичні засади та ідейне підґрунтя формування жіночого руху в США (перша половина XIX – початок XX ст.)	16
2.1 Передісторія феміністських ідей та автори, що вплинули на формування феміністичної думки в США.	16
2.2 Ідеї лібералізму в русі жінок за громадянські та політичні права.....	21
2.1.1 Ліберальний фемінізм як основна ідеологічна течія.....	23
2.1.2 Лібералізм в суфражистській гілці руху.	27
2.3 Марксистський фемінізм.....	30
2.4 Інші гілки фемінізму: фемінізм особливих прав та фемінізм державного забезпечення (welfare feminism).	34
Розділ 3	38
Соціально-правовий статус жінки в США та передумови виникнення жіночого руху	38
3.1 Положення жінки в американському суспільстві в XIX ст.	38
3.2 Вплив індустріальних змін на становище жінки.	44
3.3 Структура жіночого руху в США.....	47
3.4 Лідери жіночого руху.	51
Розділ 4	58

Основні напрямки боротьби жінок за права с США (друга половина XIX – початок XX ст.).....	58
4.1 Право на вищу освіту.....	58
4.2 Зрушення в сімейному праві та право на власність.	63
3.4 Політичні права та суфражизм.	66
Висновки	79
Список використаних джерел та літератури	84

ВСТУП

Жіночий рух за права в США проходив декілька етапів, що характеризували основні вимоги актуальні для жінок саме в цей період. Дана робота присвячена першому етапові цього руху, який поставив за мету досягнення елементарних прав повноцінного громадянина своєї країни – права на власність, на вищу освіту, політичні права та отримав в історичній літературі визначення «першої хвилі фемінізму».

Актуальність. В останні десятиріччя на пострадянському просторі все більше зростає інтерес до історії жінок, яка дала поштовх для гендерних досліджень та вивчення гендерної історії зокрема. З'являються наукові праці, що висвітлюють найрізноманітніші аспекти боротьби жінок за свої права. На мою думку, такий інтерес обумовлений тим що положення жінки в сучасному суспільстві все ще має багато протиріч та суперечливих питань. Рух жінок за свої права на території Сполучених Штатів Америки був та є одним з найбільш масових та впливових, тому є логічним звернутися до його витоків, причин появи, характеру розвитку і специфіки функціонування, бо боротьба жінок в США представляє інтерес, як в науковому, так і в практичному відношенні.

Метою даного дослідження є здійснення аналізу проявів жіночого руху за свої права, що виник в Сполучених Штатах Америки і досяг найбільшого піднесення в другій половині XIX – на початку XX ст. та характеристика найбільш важливих аспектів для розуміння даної проблеми в історичному контексті.

Для досягнення поставленої мети виносяться наступні завдання:

- висвітлити основні проблеми визначення поняття «фемінізм», «емансипація», «рух жінок за права», «суфражизм»;
- встановити ідейні основи формування жіночого руху за права в США;
- вказати на передумови та причини виникнення жіночого руху в США в другій половині XIX – початку XX ст;

- дати характеристику основних методів боротьби жінок за свої права в США та їх діяльності для досягнення мети.

Об'єктом дослідження є боротьба жінок в США за громадянські і політичні права а другій половині XIX – початку XX ст. під громадянськими правами розуміються конкретні права людини, визнані державою: серед них – свобода особистості, плюралізм думок, доступ до освіти, ряд майнових прав (володіння власністю, розпорядження доходами, укладання контрактів та ін.). До політичних прав відноситься можливість громадян безпосередньо або опосередковано брати участь у здійсненні політичної влади: право обирати і бути обраним, право на політичне об'єднання, свободу зборів і маніфестацій. В сукупності вони утворюють єдиний комплекс прав, що відображають ступінь досягнутої людиною в тому чи іншому суспільстві свободи.

Предметом даного дослідження виступають ідейні засади та практична сторона жіночого руху США в другі половині XIX – початку XX ст., еволюція ідеологічних установок, зміна тактики і стратегії жіночих організацій в досягненні поставлених цілей.

Хронологічні рамки охоплюють період з 1948 року – оприлюднення Декларації почуттів в Сенека-Фолз, що символізував перехід до більш активних дій, по 1920 рік, коли була прийнята 19 поправка до конституції США, що надала жінкам активне право голосу. Але для найповнішого аналізу та розкриття всіх поставлених в дипломній роботі завдань, таких як ідейні витоки, передумови та причини виникнення фемінізму, маємо за необхідність виходити у своєму дослідженні за вказані хронологічні рамки.

Географічні рамки дослідження обмежуються територією Сполучених Штатів Америки.

При визначенні методологічної основи для даної дипломної роботи враховувалися принципи історизму, наукової об'єктивності, системності, тому серед обраних методів присутні як загальнонаукові – логічний, аналіз і синтез, історичний метод, так і спеціально-історичні, зокрема, мабуть

найпоширеніший – історико-генетичний метод, який полягає розкритті властивостей, функцій та змін реальності, що вивчається, у процесі її історичного руху. Тобто на його основі прослідковуємо зміни в ідейній та практичній стороні жіночого руху за права в США. Також метод дозволяє виявити причинно-наслідкові зв'язки, певні закономірності історичного розвитку, дати характеристику персоналіям та подіям з урахуванням їх індивідуальності.

Не можливо не відмітити й історико-порівняльний метод, що є також традиційним для історичного дослідження. Адже отримавши широке розповсюдження феміністичні ідеї отримали різні напрямки розвитку, виокремились різні течії, порівнюючи їх, підмічаючи спільне та відмінне перед дослідником предстає повна картина.

Основні поняття, які використовуються в роботі – «жіночий рух», «фемінізм», «емансипація», «суфражизм», мають в ряді історичних робіт синонімічне значення, але поточне дослідження розділяє ці поняття.

Поняття «жіночий рух» можна трактувати в широкому та вузькому сенсі. Більш широко він використовується для зазначення участі жінок у різних видах соціально-політичної діяльності, включаючи різноманітні соціальні рухи і громадські інститути. Але дане дослідження передбачає його використання в вузькому сенсі як певних об'єднань жінок у суспільстві, що діють в рамках феміністської ідеології і мають на меті зрівняння жінок в правах з чоловіками. В такому ж ключі цей термін подається в сучасних енциклопедичних словниках гендерного спрямування, тобто жіночий рух – певний тип соціального руху, спільна дія різних груп жінок, об'єднаних спільною метою, цінностями і системою норм, спрямованих на підвищення їх соціального і політичного статусу і досягнення гендерної рівності де-факто [52, с. 108].

Визначити значення терміну «фемінізм», з огляду на різноманітність і безперервний розвиток цього явища, досить складно. Існує безліч інтерпретацій та наукових суперечок з приводу співвідношення термінів

«фемінізм» та «жіночий рух». Деякі вчені ототожнюють їх [29, с. 40], інші розділяють вкладаючи в термін «фемінізм» ідейне обрамлення жіночого руху [32, с. 88]. В дипломній роботі це поняття виступає як теоретична частина руху жінок за права в США.

Також слід зазначити, що з 1890-х рр. слово «фемінізм» використовувалося в західному світі як синонім поняття «жіноча емансипація» (лат. *emancipatio* – звільнення від залежності, гноблення, від упереджень). Феміністками називали тих, хто підтримував ідею жіночої емансипації. Під емансипацією жінок розуміється прагнення до зрівняння прав обох статей, які виходять із ліберального твердження, що спочатку всі людські індивідууми були рівні між собою і що нерівність статей походить від насильницького підпорядкування жінок чоловіками [40].

Якщо говорити про таке поняття як «суфражизм», то здебільшого історики та соціологи мають схожі уявлення про його природу та визначають наступним чином: суфражизм (від англійського слова «suffrage» – право голосу) – це один з проявів жіночого руху, учасниці якого ставили в центральне місце своєї боротьби здобуття політичних прав, тобто реальних важелів влади, які згодом повинні були стати рушійною силою для подальших змін положення жінки [41].

Базовим поняттям феміністської теорії стало поняття «гендер», яке до сих пір залишається предметом дискусій у філософії фемінізму. В оксфордському довіднику по філософії «гендер» розуміється як «термін, введений з метою виділення соціального аспекту відмінності статей. Коли говорять про відмінність між істотами жіночої і чоловічої статі як про відмінності «статі», то мається на увазі їх біологічна відмінність. Коли говорять про «гендер», то походять від певних соціокультурних дефініцій поняття жінки і чоловіки і припускають спочатку встановлений відмінність їх соціального становища». [42]. При всій дискусійності визначень, більшість дослідників поділяють позицію, що «статева поведінка, психологічні відмінності і т.п. є результат не стільки фізіологічних особливостей чоловіків

і жінок, не природне їх призначення, а поширені в кожній культурі і суспільстві образи, типи, конструкти «чоловічого» і «жіночого», які і задають певну траєкторію виховання, освіти і всієї системи цінностей людини тієї чи іншої статі». [52, с. 155].

Структура дипломної роботи складається зі вступу, основної частини – чотирьох розділів, поділених відповідно на підрозділи, висновків та списку використаних джерел і літератури.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульована мета і завдання роботи, вказані хронологічні та географічні рамки, методи використані при написанні роботи, а також визначені ключові поняття, використані в дослідженні.

Перший розділ ознайомлює з джерельною базою дослідження та значення для роботи, а також характеризує ступінь розробки проблеми жіночого руху.

Другий розділ дає аналіз різним течіям та різновидам такого комплексного поняття як фемінізм. Також прослідковується зародження феміністичних ідей та авторів, які вплинули на формування феміністичної думки в США. Особлива увага приділяється ліберальним ідеям, які мали найзначніший вплив в ідейному плані; розкриваються позитивні сторони цієї ідеології, а також протиріччя, що також мали місце.

Третій розділ вказує на положення жінки до початку зміни її соціально-правового статусу та передумови в яких зароджується масовий рух за права жінок. Важливе значення звертається на вплив індустріальних змін в тогочасному американському суспільстві, адже саме на фоні змін в економічному та соціальному житті країни стали можливі і зміни в статусі американки.

В четвертому розділі проводиться аналіз поступового набуття громадянських та політичних прав американками в другій половині XIX – на початку XX ст. Звертається увага на основні напрямки які мали місце в діяльності жіночих організацій для зрівняння їх в правах з чоловіками.

Висновки підбивають підсумки дослідження та відповідають на поставлені у вступі завдання. Містять узагальнюючі відомості про те який шлях пройшли американки, щоб зайняти гідне місце в соціумі і як їм довелося боротися за весь комплекс громадянських, політичних і соціально-економічних прав, тобто фактично за можливість бути повноправними громадянами власної держави.

Повний обсяг роботи склав 80 сторінок. Загальна кількість використаних джерел та літератури становить 66 найменування.

ВИСНОВКИ

На підставі розглянутого в роботі комплексу фактичного матеріалу, а також проведеного аналізу становлення і розвитку основних напрямків жіночого руху в Сполучених Штатах Америки можна зробити наступні висновки.

Середина XIX – початок XX ст. в Сполучених Штатах Америки – період зрушень в у всіх сферах життя: політичній та економічній, соціальній і культурній. В цей період відбуваються зміни і в соціально-правовому статусі жінки, яка активно включається в процес боротьби за власні права.

Фемінізм та різні його напрямки стали спільною ідеологією, що об'єднала жінок. Спираючись на природні жіночі права, активістки вимагали викорінення соціальної, політичної та економічної дискримінації, домагаючись визнання прав тільки на основі індивідуальних можливостей людини. Становлення феміністських ідей в продовж століть та оформлення їх в теорії, впливали на уми жінок та сіяли зерна непокори щодо свої гнобителів. Тепер є теоретичні засади для обґрунтування вимог, що виносяться на порядок денний. Найбільше американським жінкам імпонує ліберальний напрямок феміністської думки, так як саме ліберальні ідеї, що прописані в Конституції США повинні гарантувати їм доступ до рівноправ'я.

Нажаль, довгий час в американському суспільстві жінці була уготована скромна роль матері і домогосподарки. Її сфера діяльності обмежувалася простором будинку і сім'ї. Одруження вважалося найоптимальнішим для дівчини шляхом отримання суспільного визнання. Виконання традиційних сімейних обов'язків було єдиним критерієм, через призму якого оцінювався внесок жінки в розвиток суспільства. Але невпинне зростання промислової потужності США та гостра нестача робочих рук пожвавили процес жіночої емансипації, який різко посилювався, а положення представниць «слабкої» статі ставало все більш економічно незалежним.

В цих умовах, щоб зайняти гідне місце в соціумі, американкам довелося боротися за весь комплекс громадянських, політичних і соціально-економічних прав, тобто, фактично за можливість бути повноцінними і повноправними громадянами своєї держави. Жінки стали активно проявляти себе в суспільному житті, прагнучи змінити своє становище і вдосконалювати американське суспільство в цілому.

Жіночий рух в США, наряду з англійським, став наймасовішим та найуспішнішим в контексті фемінізму «першої хвилі». Його учасниці належали до різних верств суспільства, але основу його складали представниці «середнього» класу, білі жінки англо-саксонського походження. Одночасно набирала силу і робочий жіночий рух, стаючи все більш масовим і впливовим. Незважаючи на наявні розбіжності серед учасниць руху, вони були тісно пов'язані між собою багатьма викликаними до життя проблемами. Для спілкування, взаємодії, обміну інформацією та досвідом ними створювалися жіночі організації, які виносили на громадське обговорення тогочасні проблеми, відбиваючи їх прагнення самостійно змінити власний соціально-правовий статус. Ці організації носили абсолютно різну направленість: від тих, які очолювали рух тверезості до тих, що вели активні дії для отримання політичних прав.

Перший етап на шляху до здобуття рівного положення з чоловіком це – зміна власного статусу в сім'ї. Їх більше не влаштовувала позиція підпорядкування і залежного положення від чоловіків, вони стали вимагати визнання рівності подружжя у всіх аспектах сімейного життя. Ставлення до сімейних цінностей стало змінюватися, так само як і уявлення про ідеальний шлюб. Під новим кутом зору стали сприйматися сімейно-шлюбні відносини, зростання самооцінки і самосвідомості жінки сприяв збільшенню кількості розлучень і скорочення рівня народжуваності. Усвідомлення самодостатності жінок відкривало перед ними різноманітні можливості самовираження, що в тій чи іншій мірі розмивало основи сімейних відносин.

Важливу роль в становленні жінки нового типу зіграла освіта та отримання доступу до вищих навчальних закладів. Незважаючи на опір з боку адміністрацій вищих навчальних закладів і існуючі «наукові» думки, що жінки не здатні сприймати наукові знання в тій же мірі, що і чоловіки. Однак досвід спільного навчання доводив зовсім протилежне твердження. Вища освіта, здобута в жіночих коледжах, розвивало в дівчатах почуття самодостатності, серйозного підходу до життя, самоконтролю, самостійності, відповідальності, здатність до критичної оцінки подій, що відбуваються. Випускниці коледжів і університетів брали активну участь в роботі всіляких жіночих організацій.

Значні права заміжні жінки знайшли і в області сімейного законодавства. Сімейне право стало досить детально регулювати майнові правовідносини подружжя. У практиці ухвалення судових рішень за основу був узятий принцип встановлення факту придбання тієї чи іншої власності членами сім'ї. У разі розлучення, судді повинні були виявляти, чи була власність спільно нажитим майном подружжя, чи володіла нею жінка до заміжжя, і вкладала вона власним коштом в вигідні придбання. Незважаючи на існуючі відмінності від штату до штату і невирішеність до кінця всіх проблем, в цілому досягнення жінок в цій області були значні: американки отримали можливість самостійно розпоряджатися своїм майном, підписувати різну документацію від свого імені, виступати в суді в якості позивача та відповідача, не потребуючи в радах і заступництві з боку чоловіка. Незважаючи на те, що законодавство відрізнялося від штату до штату, в більшості закон визнав заміжніх жінок повноправними юридичними особами.

Вінцем досягненням жіночого руху на початку XX ст. стала перемога суфражизму. Завдяки їх наполегливій і цілеспрямованій боротьбі, ряд штатів надав їм право голосу. Не зупиняючись на досягнутому, суфражистки добилися прийняття XIX поправки до Конституції США в 1920 р., яка гарантувала жінкам виборче право на федеральному рівні. Для досягнення

поставленої мети, використовували всі можливі ресурси. Основна увага ними приділялася питанням агітаційно-пропагандистської роботи в масах, розширенню членської бази та фінансуванню. Для поповнення рядів своїх прихильників суфражистками були успішно апробовані нові тактичні прийоми. Основна ставка робилася на популяризацію ідеї рівноправності жінок. У зв'язку з цим, вони активно вдавалися до тактики політичної театралізації, у вигляді демонстрацій і маніфестацій, рекламних щитів, продажу супутніх товарів на ярмарках і благодійних вечорах і ін. Особливе місце в їх арсеналі зайняли методи лобізму, спрямовані на коригування позиції представників законодавчої та виконавчої влади, як федерального, так і штатного рівня. У період прогресивної ери в ряди суфражисток було залучено жінок, що належали до різних соціальних класів: починаючи від представниць «вищого світу» і закінчуючи простими робітницями. Створення єдиного суфражистського фронту, незважаючи на наявні в ньому суперечності, стало підсумком величезних зусиль лідерів суфражизму. Індикатором громадської думки стало голосування в конгресі з питання надання жінкам виборчого права, в кінцевому підсумку схвалив вимогу американок законодавчо оформити їх політичне рівноправ'я. Таким чином, суфражизм можна вважати одним з найуспішніших суспільно-політичних рухів початку ХХ ст. Його результатом стало прийняття ХІХ поправки до конституції США про наділення жінок політичними правами.

Таким чином, усі зміни в статусі жіночого населення, незважаючи на їх об'єктивну неминучість, відбулися і продовжують реалізовуватися в результаті конкретної тривалої і наполегливої роботи жіночого руху, який став фактом і впливовою силою в політичному житті. Можна стверджувати, що жіночий рух, розпочавшись в США, впливає на головний зміст політичного процесу, оскільки бере активну участь не тільки в підготовці, прийнятті та в корекції, якщо необхідно, відповідних соціально-політичних програм, курсів, а й стежить за виконанням політичних і управлінських рішень.

Завдяки діяльності жіночого руху суспільство стало поступово відходити від жорсткої прив'язки тих чи інших економічних і поведінкових норм за ознакою статі, від традиційних понять про побудований на гендерному факторі розподілі домашніх, батьківських обов'язків і трудової активності поза домом.

Таким чином, до початку XX століття феміністський рух зумів охопити широкі верстви суспільства, став більш масовим і організованим, підкріплювався ідейною основою і розумінням з боку найбільш прогресивних верств суспільства. Жінки змогли добитися для себе вже значних прав і створили передумови для подальшої реорганізації суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ДЖЕРЕЛА

Опубліковані джерела

Документи

1. XIX поправка к Конституции США: учебник / Мишин А.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. – М.: Белые альвы, 1996. – С.364
2. Акт о собственности замужних женщин. Нью-Йорк, 1848 год / Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе: Пер. с англ. М., 1992. – С.53-55.
3. Билль о правах: учеб. пособие для вузов по спец. «История» / Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVII-XVIII вв. / Сост.: М.Ю. Золотухин, М.М. Куриев, В.М. Лобанов и др.; [Под ред. В.Г. Сироткина]. – М.: Высш. шк., 1990. – С.170-174.
4. Декларация независимости США: учебник/ Мишин А.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. – М.: Белые альвы, 1996. – С.426-449.
5. Декларация позиций и резолюций / Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе. – М., 1992. – С.107- 116.
6. Конституция США: учеб. пособие для вузов по спец. «История» / Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVII-XVIII вв. / Сост.: М.Ю. Золотухин, М.М. Куриев, В.М. Лобанов и др.; [Под ред. В.Г. Сироткина]. – М.: Высш. шк., 1990. – С. 160-170.
7. Олимпия де Гуж. Декларация прав женщины и гражданки, 1791 г. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ravnopravka.ru/2011/03> (03.12.18)
8. Morrill's law, 1862 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://legisworks.org/congress/37/session-2/chap-130.pdf> (03.12.18)

9. Stanton E.C. Correspondence, Writings, Speeches [Электронный ресурс] / Stanton E.C., Anthony S.B. – N.Y., 1984. – Режим доступа: <https://www.loc.gov/item/mss412100076/> (03.12.18)
10. Woman suffrage by federal constitutional [Электронный ресурс] / New York: Published by National Woman Suffrage Publishing Co.,1917. – Режим доступа: <https://www.loc.gov/resource/rbnawsa.n4988/?st=gallery> (03.12.18)

Наративні джерела

11. Гилман Ш. Женщины и экономика/ Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе. – М.,1992. – С 174-190.
12. Голдман Э. Торговля женщинами/ Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе. – М.,1992. – С 220-234.
13. Гримке, Сара Мур. Письмо о равенстве полов и положения женщин / Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе. – М.,1992. – С. 59-76.
14. К. Ч. Кэтт. Речь, произнесенная в Стокгольме 12 июня 1911 г, на Конгрессе Международного Союза избирательных прав женщин его председательницей м-сс Чэпмэн Кэтт / Керри Чапмен Кэтт // Женский Вестник. – 1911, – № 10. – С. 190-195.
15. Уоллстонкрафт, Мэри. В защиту прав женщины / Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе. – М., 1992. – С.24-39.
16. Флинн Э. Г. Исповедь бунтарки. Своими словами. В Олдерсонской тюрьме. Избранное. Воспоминания об Элизабет Герли Флинн / Элизабет Герли Флинн. – М.: Политиздат, 1990. – 559 с.
17. Фурье Ш. Теория четырех движений и всеобщих судеб: Избранные сочинения в 3-х т / Ш. Фурье. – М.: Соцэкгиз, 1938-1939. – Т.2. – 782с.
18. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства [Электронный ресурс] / Маркс К., Энгельс Ф.: Избранные произведения в 3-х т. – М: Политиздат, 1986. – Т. 3. – 639 с. – Режим доступа: <https://www.magister.msk.ru/library/babilon/deutsche/marx/engls01r.htm> (03.12.18)

19. Эстелл, Мэри. Серьезное предложение дамам относительно их продвижения в важных занятиях / Лабутина Т. Л. Ранний феминизм в Англии // Вопросы истории. – №8 – 2001. – С.64-67.
20. Handbook of the National American Woman Suffrage Association : and proceedings of the Convention held at Cleveland, Ohio, April 13, 1921. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.loc.gov/resource/rbnawsa.n8345/?sp=3&st=text> (03.12.18)
21. History of Woman Suffrage, Volume I-VI (1848–1920) [Электронный ресурс] / edited by Elizabeth Cady Stanton, Susan B. Anthony and Matilda Joslyn Gage. – Режим доступа: <http://www.gutenberg.org/files/28020/28020-h/28020-h.htm> (03.12.18)

Мемуари та спогади

22. Blatch H.S., Lutz A. Challenging Years: the Memoirs of Harriot Stanton Blatch [Электронный ресурс] / Harriot Stanton Blatch. N.Y., 1940. – Режим доступа: <https://www.loc.gov/item/rbcmiller001371/> (03.12.18)
23. Catt C.C. Woman Suffrage and Politics: the Inner Story of the Suffrage Movement [Электронный ресурс] / Catt C.C., Shuler N.R – Режим доступа: <https://www.loc.gov/resource/rbnawsa.n6874/?st=gallery> (03.12.18)
24. Stanton E.C. Eighty Years and More [Электронный ресурс] / E.C. Stanton. – N.Y., 1898. – Режим доступа: <https://digital.library.upenn.edu/women/stanton/years/years.html> (03.12.18)

Преса

25. Suffragists' Machine Perfected in All States Under Mrs. Catt's Rule [Электронный ресурс] // New York Times. 1917, 29 April. P. 8 – Режим доступа: <http://www.alexanderstreet6.com/wasm/wasmopen/lobbv/doc1.htm> (03.12.18)

Листування

26. Адамс, Абигайл. Из переписки Джона Адамса и его жены Абигайл Адамс в годы революции / Феминизм: проза, мемуары, письма, эссе. – М., 1992. – С. 20-24.

ЛІТЕРАТУРА

27. Аскольдова С.М. Высшее образование женщин в США в XIX веке/ С.М Аскольдова // Американский ежегодник. – М., 1987. – С. 87-94.
28. Белякин Э.И. Женщины в период Гражданской войны в США (1861-1865 гг)/ Э.И Белякин // Известия АлтГУ. – 2011. – №4. – С. 22-25.
29. Белявская И.А. Женский вопрос в США в XIX веке (проблемы и течения) / И.А Белявская // Американский ежегодник. – М., 1982. С. 38-46
30. Брайсон В. Политическая теория феминизма / Валери Брайсон. М.: Идея-Пресс, 2001. – 304 с.
31. Бэйкон М. Х. Достойный друг/ Маргарет Хоуп Бейкон. – М.: Friends House Moscow, 2014. – 189 с.
32. Добротвор М.Н. Борьба за политическую эмансипацию женщин в США и женское рабочее движение в начале XX века / Добротвор М.Н // Международные отношения и классовая борьба в эпоху общего кризиса капитализма. Межвузовский сб. – № 1. – 1972. – С. 83-95
33. Гутова С.Г. Идеи гуманизма в трудах К. Маркса: гендерный анализ [Электронный ресурс] / С. Г. Гутова // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал) - 2015. - Вып. 4. - с. 212-223 — Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/idei-gumanizma-v-trudah-k-marksa-gendernyy-analiz> (03.12.18)
34. Жеребкина И.А. Введение в гендерные исследования. Часть 1: Учебное пособие. / И.А. Жеребкина. – Харьков: ХЦГИ, 2001. – 708 с.
35. Иванян Э.А. История США: пособие для вузов / Эдуард Александрович Иванян. – М.: Дрофа, 2004. – 576 с. Страница 117

36. История США: в четырех томах / глав.ред. Г.Н. Севостьянов. - М.: Наука, 1987. – Т.2. — 744 с.
37. Каспи А. Повседневная жизнь Соединенных Штатов в эпоху процветания и «сухого закона» [Электронный ресурс] / Андре Каспи. – М., 2008. — Режим доступа: <https://history.wikireading.ru/63711> (03.12.18)
38. Кимлика У. Современная политическая философия: введение [Электронный ресурс] / Уилл Кимлика. – М., 2010. — Режим доступа: <http://scicenter.online/politicheskaya-filosofiya-scicenter/teoriyagrajdanstva-89805.html> (03.12.18)
39. Кісь О. Бунтівна наука. Феміністська парадигма в культурній та соціальній антропології (західний досвід)/ Оксана Кісь // Сучасність. – 2008. – № 10 – С. 43-51
40. Королева Т.А. Женское движение: генезис и эволюция / Т.А. Королева // Вестник Томского государственного университета. – Томск, 2013. – Вып. 368. – с. 44–50.
41. Крыкова И. В. Суфражизм как политическое направление феминизма [Электронный ресурс] / И.В. Крыкова // Аналитика культурологии. – №13. – 2009.– Режим доступа:<http://cyberleninka.ru/article/n/sufrazhizm-kak-politicheskoe-napravlenie-feminizma> (03.12.18)
42. Крыкова И.В. Фемнизм: происхождение понятия и его трактовка в современной науке [Электронный ресурс]/ И.В. Крыкова // Аналитика культурологии – №11. – 2008. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/feminizm-proishozhdenie-ponyatiya-i-ego-traktovaniya-v-sovremennoy-nauke> (03.12.18)
43. Крыкова И. В. Феминистское движение «первой волны»: особенности идеологии и организации [Электронный ресурс] / И. В. Крыкова // Вестник Тамбовского университета. – №7 – 2009. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/feministskoe-dvizhenie-pervoy-volny-osobennosti-ideologii-i-organizatsii> (03.12.18)

44. Матвеева Е.М. Американская женщина глазами русских обозревателей начала XX века (по материалам дореволюционной периодики) [Электронный ресурс] / Е.М. Матвеева // Вестник Рязанского государственного университета им. С.А. Есенина. – 2014. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/amerikanskaya-zhenschina-glazami-russkih-obozrevateley-nachala-xx-veka-po-materialam-dorevolyutsionnoy-periodiki> (03.12.18)
45. Поленина С.В. Права женщин в системе прав человека: международный и национальный аспект [Электронный ресурс] / Поленина С.В. – М.: 2000. – Режим доступа: <http://www.owl.ru/win/books/polenina/index.htm> (03.12.18)
46. Попкова Л.Н., Антонова Ю.А. Элизабет Кеди Стентон: дискуссии о женской эмансипации [Электронный ресурс] /Л.Н. Покова., Ю.А. Антонов // Женщина в российском обществе. – №1 – 2002. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/elizabet-kedi-stenton-diskussii-o-zhenskoj-emansipatsii> (03.12.18)
47. Савельева А.В. Женское движение за гражданские и политические права в США (вторая половина XIX – начало XX вв.) / А.В. Савельева // Вестник Нижневартковского государственного университета. – Нижневартовск, 2017. – №2. – с. 117–121.
48. Садовникова О.А. Женское движение в борьбе за гражданские и политические свободы в США (начало XX в.): автореф. дис. канд. ист. наук: 07.00.06 / Олеся Александровна Садовникова. – М, 2007. – 32 с.
49. Садовникова О.А. Преемственность поколений: Воспоминания Э.К. Стэнтон и Х.С. Блэтч как источник по женскому движению в США XIX–XX вв. Историческое произведение как феномен культуры: Сборник научных статей / Отв. ред. А.Ю. Котылев, А.А. Павлов. Сыктывкар: Изд-во СыктГУ, 2005. – С. 101–108.
50. Саломатин А.Ю. Формирование индустриального общества: США в последней трети XIX века / А.Ю. Саломатин. – Пенза, 1997. – 265 с.

51. Саломатин А.Ю. Индустриализация и большой бизнес в США в последней трети XIX в. / А.Ю. Саломатин // Американское общество на пороге XXI в.: итоги, проблемы, перспективы. Материалы конференции. – М., 1996. – 211 с.
52. Словарь гендерных терминов / [Под ред. А. А. Денисовой]. – М.: Информация XXI век, 2002. – 256 с.
53. Степанова О.Ю. Женское образование в США (конец XVIII – начало XX в.): дис. канд. ист. наук: 07.00.06 / Ольга Юрьевна Степанова. – Ставрополь, 2005.
54. Смоляр Л.О. Жіночі студії в Україні: Жінка в історії та сьогодні: Монографія / Л. О. Смоляр. – Одеса: Астропринт, 1999. – 440 с.
55. Тіндалл Дж. Історія Америки / Джордж Бравн Тіндалл, Дейвід Е. Шай. – Львів: Літопис, 2010 – 904 с.
56. Тютина Е.О. Влияние индустриальной революции на положение американской женщины в 1865–1914 гг. [Электронный ресурс] / Е.О. Тютина // История повседневности – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/vliyanie-industrialnoy-revolyuutsii-na-polozhenie-amerikanskoy-zhenschiny-v-1865-1914-gg> (03.12.18)
57. Фонер Ф. История рабочего движения в США / Ф. С. Фонер. – М.: Прогресс, 1966. – Т. 3. – 467 с.
58. Фонер Ф. История рабочего движения в США / Ф. С. Фонер. – М.: Прогресс, 1969. – Т. 3. – 603 с.
59. Хайдер И.В. Гендерная методология истории (к постановке проблемы) / И.В. Хайдер [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.astrasong.ru/c/science/article/345/> (03.12.18)
60. Чикалова, И.Р. Женская и гендерная история. Состояние и перспективы развития [Электронный ресурс] / И.Р. Чикалова. – Режим доступа: <http://www.gender-cent.ryazan.ru/school/chikalova.ht> (03.12.18)

61. Чикалов Р. А., Чикалова И. Р. Новая история стран Европы и США 1815-1918 / Р.А. Чикалов, И.Р. Чикалова. – Мн.: Вышэйшая школа, 2013. – 688 с.
62. Шашина Е. Б. История женщин в США в XX веке (краткий обзор) / Е. Б. Шашина // Общественные науки и современность. – 2000. – № 4. – с. 91-102.
63. Юридична енциклопедія: В 6 т. [Електронний ресурс] /Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998. – Режим доступу: <http://leksika.com.ua/legal/> (03.12.18)
64. Beard M.R. Woman as Force in History. A Study in Transitions and Realities [Електронний ресурс] / Beard M.R. – N.Y., 1947 – Режим доступу: <https://www.marxists.org/archive/beard/woman-force/index.htm> (03.12.18)
65. Flexner E. Century of Struggle. The Women's Rights Movement in the United States [Електронний ресурс] / Flexner E. – Cambridge, Massachusetts, 1959. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=VjEw6ZnVm1EC&pg=PA57&hl=ru&source=gbp_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false (03.12.18)
66. Baker J. H. Votes for Women: The Struggle for Suffrage Revisited [Електронний ресурс] / Jean H. Baker. – Oxford University Press, 2002. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=mETblx5oqxMC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (03.12.18)